

## II

(Akty, jejichž zveřejnění není povinné)

## RADA

## ROZHODNUTÍ RADY

ze dne 20. února 2006

o strategických směrech Společenství pro rozvoj venkova (programové období 2007–2013)

(2006/144/ES)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství,

s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 ze dne 20. září 2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) <sup>(1)</sup>, a zejména na čl. 9 odst. 2 první větu uvedeného nařízení,

s ohledem na návrh Komise,

s ohledem na stanovisko Evropského parlamentu <sup>(2)</sup>,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Podle čl. 9 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 by na úrovni Společenství měly být přijaty strategické směry pro rozvoj venkova na programové období od 1. ledna 2007 do 31. prosince 2013 s cílem stanovit priority pro rozvoj venkova.

(2) Strategické směry by měly odrážet mnohostrannou úlohu zemědělství, pokud jde o bohatost a rozmanitost krajiny, potravinářských výrobků a kulturního a přírodního dědictví v rámci celého Společenství.

(3) Tyto strategické směry by měly určit oblasti důležité pro naplňování priorit Společenství, a to zejména ve vztahu ke göteborgským cílům udržitelnosti, stanoveným Evropskou radou v Göteborgu (15. a 16. června 2001), a k obnovené Lisabonské strategii pro hospodářský růst a zaměstnanost, stanovenou Evropskou radou v Soluni (20. a 21. června 2003).

(4) Na základě těchto strategických směrů by měl každý členský stát připravit svůj národní strategický plán rozvoje venkova, který by tvořil referenční rámec pro přípravu programů pro rozvoj venkova,

ROZHODLA TAKTO:

*Jediný článek*

Přijímají se strategické směry Společenství pro rozvoj venkova (programové období 2007–2013) obsažené v příloze.

V Bruselu dne 20. února 2006.

*Za Radu  
předseda  
J. PRÖLL*

<sup>(1)</sup> Úř. věst. L 277, 21.10.2005, s. 1.

<sup>(2)</sup> Dosud nezveřejněné v Úředním věstníku.

## PŘÍLOHA

**Strategické směry Společenství pro rozvoj venkova (programové období 2007–2013)****1. ÚVOD**

Nařízení (ES) č. 1698/2005 týkající se rozvoje venkova definuje účel a oblast působnosti pomoci poskytované z EZFRV. Strategické směry Společenství v tomto rámci stanoví oblasti důležité pro naplňování priorit Společenství, a to zejména ve vztahu ke göteborgským cílům udržitelnosti a k obnovené Lisabonské strategii pro hospodářský růst a zaměstnanost.

Strategické směry Společenství pro rozvoj venkova pomohou:

- stanovit a odsouhlasit oblasti, v nichž použití podpory EU na rozvoj venkova vytvoří nejvyšší přidanou hodnotu na úrovni EU,
- vytvořit spojení s hlavními prioritami EU (Lisabon, Göteborg) a převést je do politiky rozvoje venkova,
- zajistit soulad s ostatními politikami EU, zejména v oblasti soudržnosti a životního prostředí,
- doprovázet provádění nové tržně orientované společné zemědělské politiky a potřebnou restrukturalizaci, kterou si vyžádá ve starých i nových členských státech.

**2. ROZVOJ VENKOVA A CELKOVÉ CÍLE SPOLEČENSTVÍ****2.1. Společná zemědělská politika a rozvoj venkova**

Zemědělství je nadále největším uživatelem venkovské půdy a také klíčovým prvkem určujícím kvalitu krajiny a životního prostředí. Společná zemědělská politika a rozvoj venkova získaly na důležitosti a významu s nedávným rozšířením Evropské unie.

Bez dvou pilířů společné zemědělské politiky, jimiž jsou tržní politika a politika rozvoje venkova, by mnoho venkovských oblastí v Evropě čelilo rostoucím problémům v oblasti hospodářské, sociální a životního prostředí. Evropský zemědělský model odráží mnohostrannou úlohu zemědělství, pokud jde o bohatost a rozmanitost krajiny, potravinářských výrobků a kulturního a přírodního dědictví<sup>(1)</sup>.

Hlavní zásady společné zemědělské politiky, tržní politiky a politiky rozvoje venkova stanovila Evropská rada v Göteborgu (15. a 16. června 2001). Podle těchto závěrů musí silná hospodářská výkonnost jít ruku v ruce s udržitelným využíváním přírodních zdrojů a udržitelnou úrovní produkce odpadů při zachování biologické rozmanitosti, uchování ekosystémů a zabránění rozšiřování pouští. S cílem splnit tyto úkoly by společná zemědělská politika a její budoucí vývoj měly v rámci svých cílů přispět k dosažení udržitelného rozvoje, a to zvýšením důrazu na podporu zdravých a kvalitních výrobků a výrobních metod udržitelných z hlediska životního prostředí, včetně ekologické výroby, obnovitelných surovin a ochrany biologické rozmanitosti.

Uvedené závěry byly potvrzeny v závěrech Lisabonské strategie Evropskou radou v Soluni (20. a 21. června 2003). Reformovaná společná zemědělská politika a rozvoj venkova může být v následujících letech klíčovým příspěvkem ke konkurenceschopnosti a udržitelnému rozvoji.

<sup>(1)</sup> Závěry předsednictví Evropské rady z Lucemburku (12. a 13. prosince 1997), Berlína (24. a 25. března 1999) a Bruselu (24. a 25. října 2002).

## 2.2. Směrem k udržitelnému zemědělství: reformy společné zemědělské politiky v letech 2003 a 2004

Reformy společné zemědělské politiky v letech 2003 a 2004 představují významný krok směrem ke zlepšení konkurenceschopnosti a udržitelného rozvoje zemědělské činnosti v EU a stanovují rámec pro budoucí reformy. Postupné reformy přispěly ke konkurenceschopnosti evropského zemědělství snížením záruk cenové podpory a podporou strukturálních úprav. Zavedení nevázaných přímých plateb podněcuje zemědělce, aby reagovali na tržní signály tvořené poptávkou spotřebitelů, nikoli pobídkami politik ohledně množství. Zahrnutí norem týkajících se životního prostředí, bezpečnosti potravin, zdraví a dobrých životních podmínek zvířat do zásady podmíněnosti posiluje důvěru spotřebitelů a zvyšuje udržitelnost zemědělství s ohledem na životní prostředí.

## 2.3. Rozvoj venkova 2007–2013

Budoucí politika rozvoje venkova se zaměřuje na tři klíčové oblasti zemědělsko-potravinářské hospodářství, životní prostředí a hospodářství a obyvatelstvo venkova v širším smyslu. Nová generace strategií a programů rozvoje venkova bude vystavěna okolo čtyř os, tedy: osy 1 o zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví; osy 2 o zlepšování životního prostředí a krajiny; osy 3 o kvalitě života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova; a osy 4 o Leaderu.

V rámci osy 1 se soubor opatření zaměřil na lidský a fyzický kapitál v odvětví zemědělství, potravinářství a lesnictví (s cílem podpořit přenos vědomostí a inovací) a na kvalitu výroby. Osa 2 poskytuje opatření na ochranu a rozšiřování přírodních zdrojů, jakož i zachování zemědělských a lesnických systémů s vysokou přírodní hodnotou a kulturních krajín ve venkovských oblastech Evropy. Osa 3 pomáhá ve venkovských oblastech rozvinout místní infrastrukturu a lidský kapitál s cílem zlepšit podmínky pro hospodářský růst a tvorbu pracovních míst ve všech odvětvích a pro diverzifikaci hospodářských činností. Osa 4 založená na zkušenostech s iniciativou Leader zavádí možnosti inovačního řízení prostřednictvím místně založených přístupů zdola nahoru použitých na rozvoj venkova.

## 2.4. Plnění úkolů

Venkovské oblasti charakterizuje značná rozmanitost situací – počínaje odlehlými venkovskými oblastmi trpícími vylidňováním a úpadkem po příměstské oblasti nacházející se pod rostoucím tlakem městských center.

Podle definice OECD založené na hustotě obyvatel představují venkovské regiony <sup>(1)</sup> 92 % území EU. Navíc 19 % obyvatel žije v převážně venkovských regionech a 37 % žije ve výrazně venkovských regionech. Tyto regiony vytváří v EU 45 % hrubé přidané hodnoty (HPH) a poskytují 53 % pracovních míst, avšak ve srovnání s nevenkovskými oblastmi mají tendenci zaostávat v mnoha sociálně-ekonomických ukazatelích, včetně strukturálních ukazatelů. Ve venkovských oblastech je přibližně o třetinu nižší příjem na obyvatele <sup>(2)</sup>, nižší míra zaměstnanosti žen, odvětví služeb je méně rozvinuté, vyšší úrovně vzdělávání jsou obecně méně zastoupeny a menší podíl domácností má přístup k širokopásmovému internetu. V některých venkovských regionech činí velké problémy odlehlost a okrajovost. Tyto nevýhody mají tendenci nabývat ještě více na významu v převážně venkovských regionech, ačkoliv se celkový obraz na úrovni EU může mezi členskými státy značně lišit. Nedostatek příležitostí, kontaktů a infrastruktury pro odbornou přípravu je ve venkovských oblastech specifickým problémem žen a mladých lidí.

Rozšířením se změnila mapa zemědělství. Ve starých členských státech činí podíl zemědělství na HDP 2 %, v nových členských státech 3 % a v Rumunsku a Bulharsku více než 10 %. V nových členských státech je podíl zemědělství na zaměstnanosti třikrát vyšší (12 %) než ve starých členských státech (4 %). V Bulharsku a Rumunsku jsou míry zaměstnanosti v zemědělství značně vyšší.

Zemědělství a potravinářství společně tvoří důležitou součást hospodářství EU, která v zemích EU-25 představuje 15 milionů pracovních míst (8,3 % z celkového množství) a 4,4 % HDP. Evropská unie je největším výrobcem potravin a nápojů na světě s celkovou produkcí odhadovanou na 675 miliard EUR. Odvětví však zůstává značně polarizované a co do velikosti roztržštěné, s významnými příležitostmi i hrozbami pro firmy. Lesnictví a související odvětví zaměstnávají přibližně 3,4 milionu osob s obrátem 350 miliard EUR, ale v současnosti se využívá pouze 60 % ročního přírůstku lesů.

<sup>(1)</sup> Definice OECD je založena na podílu obyvatelstva žijícího ve venkovských komunitách (tj. s méně než 150 obyvateli na km<sup>2</sup>) v daném regionu NUTS III. Viz Rozšířené posouzení dopadů SEK(2004) 931. Jde o jedinou mezinárodně uznávanou definici venkovských oblastí. V některých případech však nebere plně v úvahu obyvatelstvo žijící v hustěji obydlených venkovských oblastech, zejména v příměstských zónách. V kontextu těchto směrů je definice užívána jen pro statistické a popisné účely.

<sup>(2)</sup> Měřeno pomocí HDP při paritě kupní síly.

Zemědělství a lesnictví představují v EU 77 % využívání půdy. Výsledky zemědělství v oblasti vlivu na životní prostředí, pokud jde o ochranu a rozšiřování přírodních zdrojů, byly v posledních letech smíšené. Co se týče kvality vody, celkový nadbytek dusíku se od roku 1990 ve většině starých členských států mírně snížil, i když některé země a regiony dále zůstávají pod značnými tlaky co se vylouhování živin týče. Problémy s emisemi čpavku, eutrofizací, degradací půdy a úbytkem biologické rozmanitosti v mnoha oblastech přetrvávají. Stále větší část zemědělských oblastí se však využívá pro ekologickou výrobu (5,4 milionu hektarů v EU) a obnovitelné zdroje (v roce 2004 bylo pro výrobu bioenergie využíváno odhadem 1,4 milionu hektarů, z čehož 0,3 milionu ha v rámci prémie na energetické plodiny a 0,6 milionu hektarů na neobdělávané půdě). Dlouhodobé tendence změn klimatu budou zemědělství a lesnictví stále více přetvářet. Ochrana biologické rozmanitosti pokročila kupředu s realizací sítě Natura 2000 – bylo vyčleněno přibližně 12–13 % zemědělských a lesnických oblastí. Zemědělské systémy s vysokou přírodní hodnotou hrají důležitou úlohu v zachování biologické rozmanitosti a stanovišť, a také pokud jde o ochranu krajiny a kvalitu půdy. Ve většině členských států tyto systémy zemědělské výroby představují 10 až 30 % zemědělských oblastí. V některých oblastech by opuštění zemědělské výroby mohlo přinést vážná rizika pro životní prostředí.

Venkovské oblasti tedy budou v nadcházejících letech čelit specifickým úkolům, pokud jde o růst, zaměstnanost a udržitelnost. Nabízí ale skutečné příležitosti ve smyslu potenciálu pro hospodářský růst v nových odvětvích, nabídky cestovního ruchu a venkovských zařízení občanské vybavenosti, své přitažlivosti jako místa pro bydlení a práci i své úlohy jakožto rezervoáru přírodních zdrojů a vysoce hodnotných krajín.

Odvětví zemědělství a potravinářství musí využít příležitostí, které nabízí nové přístupy, technologie a inovace, aby vyhověla vyvíjející se tržní poptávce v Evropě i na celém světě. Jsou to především investice do klíčových zdrojů lidského kapitálu, které umožní venkovským oblastem a zemědělsko-potravinářskému odvětví směle hledět do budoucnosti.

U příležitosti oživení Lisabonské strategie Evropská rada znovu potvrdila, že Lisabonskou strategií je třeba vidět v širších souvislostech požadavku udržitelného rozvoje, podle něž je třeba řešit současné potřeby, aniž by byla ohrožena schopnost budoucích generací uspokojit své vlastní potřeby<sup>(1)</sup>. Nové programové období nabízí jedinečnou příležitost změnit zaměření podpory z EZFRV na hospodářský růst, zaměstnanost a udržitelnost. V tomto ohledu je plně v souladu s Prohlášením o hlavních zásadách pro udržitelný rozvoj<sup>(2)</sup> a s obnoveným Lisabonským akčním programem, který se snaží cílit prostředky tak, aby z Evropy učinil přitažlivější místo pro investice a práci, za podpory znalostí a inovací pro růst a vytváření čtenějších a lepších pracovních příležitostí.

Politika rozvoje venkova musí pomoci venkovským oblastem splnit tyto cíle v období let 2007–2013. K tomu je zapotřebí strategičtější přístup ke konkurenceschopnosti, tvorbě pracovních příležitostí a inovacím ve venkovských oblastech a zlepšenému řízení při uskutečňování programů. Je třeba se více zaměřit na investice do lidského kapitálu s výhledem do budoucnosti, na know-how a kapitál v odvětvích zemědělství a lesnictví, na nové způsoby poskytování všeobecně prospěšných služeb v oblasti životního prostředí, jakož i na tvorbu čtenějších a lepších pracovních příležitostí prostřednictvím diverzifikace, a to zejména pro ženy a mladé lidi. Tím, že pomůže venkovským oblastem EU naplnit jejich potenciál jakožto přitažlivých míst pro investice, práci a život, může politika rozvoje venkova sehrát svou úlohu v udržitelném rozvoji území Evropy.

### 3. STANOVENÍ PRIORIT SPOLEČENSTVÍ PRO ROZVOJ VENKOVA V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2007–2013

V rámci cílů stanovených v nařízení (ES) č. 1698/2005 určují níže uvedené strategické směry priority Společenství v souladu s článkem 9 uvedeného nařízení. Směry se zaměřují na začlenění hlavních priorit politik tak, jak je uvedeno v závěrech zasedání Evropské Rady v Lisabonu a Göteborgu. Pro každý soubor priorit jsou uvedeny ilustrativní klíčové akce. Na základě těchto strategických směrů vypracují členské státy své národní strategické plány rozvoje venkova, které budou tvořit referenční rámec pro přípravu programů rozvoje venkova.

<sup>(1)</sup> Závěry předsednictví Evropské rady z Bruselu (22. a 23. března 2005).

<sup>(2)</sup> Závěry předsednictví Evropské rady z Bruselu (16. a 17. června 2005).

Zdroje vyčleněné na priority Společenství týkající se rozvoje venkova (v rámci nejnižších limitů financování uložených právními předpisy pro každou osu) budou záležet na konkrétní situaci, na silných a slabých stránkách a na příležitostech každé programové oblasti. Všechny priority Společenství a jejich příspěvky k lisabonským a göteborgským cílům bude třeba převést do souvislosti na úrovni členských států v národních strategických plánech a v programech rozvoje venkova. V mnoha případech budou existovat vnitrostátní nebo regionální priority pro specifické problémy související se zemědělsko-potravinářským řetězcem, nebo se situací zemědělství a lesnictví, pokud jde o životní prostředí, klimatické podmínky a zeměpisnou polohu. Venkovské oblasti se možná budou muset vypořádat s dalšími specifickými problémy, jako jsou tlak příměstských oblastí, nezaměstnanost, odlehlost či nízká hustota obyvatelstva.

### 3.1. Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

#### *Strategické směry Společenství*

Evropské zemědělství, lesnictví a potravinářství mají velký potenciál pro další rozvoj vysoce kvalitních produktů s přidanou hodnotou, které uspokojí rozmanitou a rostoucí poptávku evropských spotřebitelů a světových trhů.

Prostředky vyčleněné na osu 1 by měly přispět k silnému a dynamickému zemědělsko-potravinářskému odvětví v Evropě tím, že se zaměří na priority přenosu znalostí, modernizaci, inovaci a kvalitu v potravinářském řetězci a na prioritní odvětví, pokud jde o investice do fyzického a lidského kapitálu.

Za účelem splnění těchto priorit jsou členské státy vybízeny k tomu, aby zaměřily podporu na klíčové akce. Tyto klíčové akce by mohly zahrnovat:

- i) restrukturalizaci a modernizaci zemědělského odvětví, který nadále hraje důležitou úlohu v rozvoji mnohých venkovských oblastí, zejména v nových členských státech. Úspěšné přizpůsobení zemědělství může být klíčem ke zlepšení konkurenceschopnosti odvětví zemědělství a jeho udržitelnosti, pokud jde o ochranu životního prostředí, a také k posílení růstu a zaměstnanosti v souvisejících oblastech hospodářství. To zahrnuje podporu předvídání změn v odvětví zemědělství v souvislosti s restrukturalizací a modernizací a vývojem aktivního přístupu k odborné přípravě a přeškolení zemědělců, a to zejména s ohledem na přenositelné dovednosti,
- ii) zlepšení integrace v zemědělsko-potravinářském řetězci. Evropský potravinářský průmysl je jedním z nejvíce konkurenceschopných a inovačních na světě, ale čelí rostoucí celosvětové konkurenci. Hospodářství venkova má v sobě značný prostor pro tvorbu nových produktů a jejich uvádění na trh, pro udržení větší hodnoty ve venkovských oblastech prostřednictvím programů jakosti a pro zlepšení celkového obrazu evropských produktů v zahraničí. Využití poradenství a podpory pro splnění norem Společenství pomůže tomuto integračnímu procesu. Tržně orientované zemědělství pomůže dále sjednotit pozici evropského zemědělsko-potravinářského odvětví jakožto významného zaměstnavatele a zdroje hospodářského růstu,
- iii) usnadnění inovací a přístupu k výzkumu a vývoji. Pro evropská odvětví zemědělství, potravinářství a lesnictví jsou inovace stále důležitější. Zatímco velké evropské zemědělskopotravinářské společnosti jsou často na špičce nových trendů, zavádění nových produktů a procesů může významně přispět k výkonnosti menších zpracovatelských a zemědělských podniků. Nové formy spolupráce mohou zejména usnadnit přístup k výzkumu a vývoji, inovacím a akcím uskutečněným v rámci 7. rámcového programu <sup>(1)</sup>,
- iv) podporu přijímání a šíření informačních a komunikačních technologií. Zemědělsko-potravinářské odvětví jako celek bylo označeno jako zaostávající ve využívání informačních a komunikačních technologií. To platí zejména pro menší podniky. Přijímání aplikací elektronického podnikání je mimo velké nadnárodní společnosti a jejich větší dodavatele stále na nízké úrovni. Fondy pro rozvoj venkova by měly doplňovat budoucí iniciativy Komise, například iniciativu i2010, v oblastech elektronického podnikání (zejména ve vztahu k malým a středním podnikům), elektronických dovedností a elektronického učení,

<sup>(1)</sup> V této souvislosti je třeba rovněž vzít v úvahu práci Stálého výboru pro zemědělský výzkum (SCAR).

- v) podporu dynamického podnikání. Nedávné reformy vytvořily pro evropské zemědělství tržně orientované prostředí. Tím se zemědělským podnikům otevírají nové příležitosti. Využití tohoto hospodářského potenciálu však bude záležet na rozvoji strategických a organizačních dovedností. V tomto ohledu může hrát důležitou roli podpora mladých zemědělců k nástupu do této profese,
- vi) rozvoj nových odbytišť pro zemědělské a lesnické produkty. Nová odbytiště mohou nabídnout vyšší přidanou hodnotu, zejména pro kvalitní produkty. Podpora investic a odborné přípravy v oblasti nepotravinářské výroby v rámci rozvoje venkova může doplňovat opatření přijatá v rámci prvního pilíře, a to vytvářením nových, inovačních odbytišť pro výrobu nebo napomáháním vývoji obnovitelných energetických zdrojů a biologických paliv a rozvoji zpracovatelských kapacit,
- vii) zlepšování vlivu hospodářství a lesnictví na životního prostředí. Dlouhodobá udržitelnost bude záviset na schopnosti produkovat produkty, které spotřebitelé chtějí kupovat, při dosahování vysokých norem ochrany životního prostředí. Investice do zlepšování vlivu na životního prostředí mohou rovněž vést ke zvýšení účinnosti výroby a být tak všeobecně prospěšné,

Pro rozšíření generační obnovy zemědělství je možné zvážit kombinace opatření dostupných v rámci osy 1 a přizpůsobených potřebám mladých zemědělců.

### 3.2. Zlepšování životního prostředí a krajiny

#### *Strategické směry Společenství*

Za účelem ochrany a rozšiřování přírodních zdrojů a krajiny EU ve venkovských oblastech by prostředky vyčleněné na osu 2 měly přispět ke třem prioritním oblastem na úrovni EU: biologické rozmanitosti a zachování a rozvoji systémů zemědělství a lesnictví s vysokou přírodní hodnotou a tradičních zemědělských krajín, ochraně vody a změnám klimatu.

Opatření dostupná v rámci osy 2 je třeba použít na integraci těchto cílů v oblasti životního prostředí a přispět tak k realizaci zemědělské a lesnické sítě Natura 2000, ke göteborgskému závazku zvrátit do roku 2010 úbytek biologické rozmanitosti, k cílům stanoveným směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky<sup>(1)</sup>, a k cílům Kjótského protokolu, pokud jde o zmírňování změn klimatu.

Za účelem splnění těchto priorit jsou členské státy vybízeny k tomu, aby zaměřily podporu na klíčové akce. Tyto klíčové akce by mohly zahrnovat:

- i) podporu služeb v oblasti životního prostředí a zemědělských postupů šetrných ke zvířatům. Evropští občané od zemědělců očekávají dodržování povinných norem. Mnozí však rovněž souhlasí s tím, že zemědělci by měli být odměňováni za převzetí závazků, které tyto normy přesahují, a za poskytování služeb, které samotný trh nezajistí, a to zejména s ohledem na a specifické zdroje zvláštního významu v souvislosti se zemědělstvím a lesnictvím, jako je voda a půda,
- ii) zachování krajiny využívané k zemědělství a lesů. Mnoho hodnotných venkovských prostředí v Evropě je produktem zemědělství. Udržitelné postupy hospodaření s půdou mohou pomoci snížit rizika spojená s opouštěním, rozšiřováním pouští a lesními požáry, zejména ve znevýhodněných oblastech. Vhodné zemědělské systémy pomáhají zachovat krajiny a přírodní stanoviště, od mokřadů po suché louky a horské pastviny. To je v mnoha oblastech důležitou součástí kulturního a přírodního dědictví, a také celkové přitažlivosti venkovských oblastí jakožto míst pro život a práci,

<sup>(1)</sup> Úř. věst. L 327, 22.12.2000, s. 1. Směrnice ve znění rozhodnutí č. 2455/2001/ES (Úř. věst. L 331, 15.12.2001, s. 1).

- iii) boj se změnami klimatu. Zemědělství a lesnictví jsou v čele vývoje obnovitelných zdrojů energie a materiálů pro bioenergetická zařízení. Vhodné zemědělské a lesnické postupy mohou přispět ke snížení emisí skleníkových plynů a zachování funkce lesů a organické hmoty ve složení půdy, pokud jde o ukládání uhlíku, a rovněž mohou pomoci v přizpůsobování se vlivům změn klimatu,
- iv) sjednocování příspěvků ekologického zemědělství. Ekologické zemědělství představuje holistický přístup k udržitelnému zemědělství. V tomto ohledu lze ještě více posílit jeho příspěvek k cílům ochrany životního prostředí a dobrých životních podmínek zvířat,
- v) podporu všeobecně prospěšných iniciativ v oblasti hospodářství a ochrany životního prostředí. Poskytování environmentálního zboží, zejména prostřednictvím opatření v oblasti zemědělství a ochrany životního prostředí, může přispět k identitě venkovských oblastí a jejich potravinářských výrobků. Lze tak vytvořit základ pro hospodářský růst a zaměstnanost, jež s sebou přinese cestovní ruch a nabídka venkovských zařízení občanské vybavenosti, zejména ve spojení s rozlišením na cestovní ruch, řemesla, odbornou přípravu či nepotravinářské odvětví,
- vi) podporu územní rovnováhy. Programy rozvoje venkova mohou životně důležitým způsobem přispět k přitažlivosti venkovských oblastí. Mohou rovněž pomoci zajistit, že v konkurenčním hospodářství založeném na znalostech bude zachována udržitelná rovnováha mezi městskými a venkovskými oblastmi. Spolu s jinými osami programu mohou opatření v oblasti obhospodařování půdy kladně přispět k rozmístění hospodářských činností a územní soudržnosti.

### 3.3. Zlepšování kvality života ve venkovských oblastech a podpora diverzifikace hospodářství venkova

#### *Strategické směry Společenství*

Prostředky vyčleněné v rámci osy 3 na diverzifikaci hospodářství venkova a na kvalitu života ve venkovských oblastech by měly přispět k zastřešující prioritě vytváření pracovních příležitostí a podmínek pro růst. Soubor opatření dostupných v rámci osy 3 by se měl použít zejména k podpoře budování kapacit, získávání dovedností a organizaci strategie místního rozvoje, jakož i na pomoc zachování přitažlivosti venkovských oblastí i pro budoucí generace. Při podpoře odborné přípravy, informovanosti a podnikání je nutno vzít v úvahu konkrétní potřeby žen, mladých lidí a starších pracovníků.

Za účelem splnění těchto priorit jsou členské státy vybízeny k tomu, aby zaměřily podporu na klíčové akce. Tyto klíčové akce by mohly zahrnovat:

- i) růst hospodářské činnosti a zaměstnanosti v hospodářství venkova v širším pojetí. Diverzifikace je ve venkovských oblastech nezbytná pro růst, zaměstnanost a udržitelný rozvoj, a přispívá tedy k lepší územní rovnováze, jak ve smyslu hospodářském, tak sociálním. Cestovní ruch, řemesla a nabídka venkovských zařízení občanské vybavenosti představují v mnoha regionech růstová odvětví a nabízí příležitosti jak pro diverzifikaci zemědělských podniků v rámci činností jiných než zemědělských, tak pro rozvoj mikropodniků v rámci širšího hospodářství venkova,
- ii) podporu vstupu žen na trh práce. V mnohých venkovských oblastech je zvláštní překážkou nedostatek zařízení, která by zajišťovala péči o dítě. Místní iniciativy, které vyvíjejí zařízení pro péči o dítě mohou usnadnit přístup na trh práce. Mohou zahrnovat rozvoj infrastruktury pro péči o dítě, potenciálně ve spojení s iniciativami na podporu tvorby malých podniků souvisejících s venkovskými činnostmi a místními službami,
- iii) navracení duše vesnicím. Integrované iniciativy, které spojují diverzifikaci, zakládání podniků, investice do kulturního dědictví, infrastrukturu pro místní služby a renovaci, mohou přispět ke zlepšení jak hospodářských vyhlídek, tak kvality života,

- iv) rozvoj mikropodniků a řemesel, který může stavět na tradičních dovednostech, nebo přinést nové kompetence, a to zejména ve spojení s nákupem zařízení, odbornou přípravou a školením, s cílem napomáhat podpoře podnikání a rozvoji hospodářské struktury,
- v) odborná příprava mladých lidí co se týče dovedností potřebných pro diverzifikaci místního hospodářství, které může reagovat na poptávku po turistice, rekreaci, službách v oblasti životního prostředí, tradičních venkovských zvyčích a kvalitních produktech,
- vi) podporu přijímání a šíření informačních a komunikačních technologií. Přijímání a šíření informačních a komunikačních technologií je ve vesnických oblastech nezbytné pro diverzifikaci, jakož i pro místní rozvoj, poskytování místních služeb a podporu elektronického začlenění (*e-Inclusion*). Úspory z rozsahu lze dosáhnout prostřednictvím vesnických iniciativ v oblasti informačních a komunikačních technologií, které prostřednictvím společenských struktur spojují IT zařízení, sítě kontaktů a odbornou přípravu v e-dovednostech. Takové iniciativy mohou značně usnadnit přijímání informačních technologií místními zemědělskými a venkovskými podniky a přijetí elektronického podnikání (*eBusiness*) a elektronického obchodování (*eCommerce*). Je třeba plně využít možností, které nabízí internet a širokopásmové komunikace, například prostřednictvím podpory z regionálních programů v rámci strukturálních fondů, k překonání nevýhod plynoucích ze zeměpisné polohy,
- vii) rozvoj poskytování a inovačního používání obnovitelných zdrojů energie, který může přispět ke tvorbě nových obdobyš pro zemědělské a lesnické produkty, k poskytování místních služeb a k diverzifikaci hospodářství venkova,
- viii) podporu rozvoje cestovního ruchu. Cestovní ruch je významným růstovým odvětvím v mnohých venkovských oblastech, které může stavět na kulturním a přírodním dědictví. Rostoucí používání informačních a komunikačních technologií v cestovním ruchu pro rezervace, propagaci, uvádění na trh, návrhu služeb a rekreační činnosti může pomoci zvýšit počet návštěvníků a délku pobytů, a to zejména v případech, kdy se takto zprostředkuje spojení s menšími zařízeními a podporuje agroturistika,
- ix) modernizaci místní infrastruktury, zejména v nových členských státech. V nadcházejících letech budou učiněny významné investice do hlavních telekomunikačních, dopravních, energetických a vodohospodářských infrastruktur. Strukturální fondy poskytnou výraznou podporu projektům počínaje transevropskými sítěmi po rozvoj připojení k podnikům nebo vědeckým institutům. Pro plné využití multiplikačního účinku ve smyslu růstu a zaměstnanosti může při spojování uvedených významných investic s místními strategiemi diverzifikace a rozvoje potenciálu zemědělství a potravinářství hrát životně důležitou úlohu místní infrastruktura malého rozsahu podporovaná v rámci programů rozvoje venkova.

#### 3.4. Budování místních kapacit pro zaměstnanost a diverzifikaci

##### *Strategické směry Společenství*

Prostředky vyčleněné na osu 4 (iniciativa Leader) by měly přispět k prioritám os 1 a 2 a zejména osy 3, ale rovněž mohou hrát důležitou úlohu v horizontální prioritě zlepšení řízení a uvolnění endogenního potenciálu pro rozvoj venkovských oblastí.

V souvislosti se strategií místního rozvoje LEADER pod vedením Společenství, stavící na místních potřebách a silných stránkách, nabízí podpora možnost spojit všechny tři cíle – konkurenceschopnost, životní prostředí a kvalitu života/diverzifikaci. Integrované přístupy zahrnující zemědělce, lesníky a ostatní venkovské subjekty mohou chránit a rozšiřovat místní přírodní a kulturní dědictví, zvyšovat povědomí o ochraně životního prostředí, jakož i podporovat výrobu specialit, cestovní ruch, obnovitelné zdroje a energii, a investovat do nich.

Za účelem splnění těchto priorit jsou členské státy vybízeny k tomu, aby zaměřily podporu na klíčové akce. Tyto klíčové akce by mohly zahrnovat:

- i) budování kapacit pro místní partnerství, ožívování a podporu získávání dovedností, které mohou pomoci uvolnit místní potenciál,
- ii) podporu partnerství soukromého a veřejného sektoru. Zejména iniciativa Leader bude nadále hrát důležitou úlohu při podpoře inovačních přístupů k rozvoji venkova a sblížení soukromého a veřejného sektoru,
- iii) podporu spolupráce a inovací. Místní iniciativy, jako je iniciativa Leader a podpora diverzifikace, mohou hrát podstatnou úlohu při spojování lidí s novými myšlenkami a přístupy, podněcování inovací a podnikání, a mohou podpořit začlenění a poskytování místních služeb. On-line komunity mohou pomoci rozšiřovat znalosti, vyměňovat osvědčené postupy a inovovat venkovské produkty a služby,
- iv) zlepšování místního řízení. Iniciativa Leader může pomoci podpořit inovační přístupy k propojení zemědělství, lesnictví a místního hospodářství, a pomoci tak diverzifikovat hospodářskou základnu a posílit sociálně ekonomické podloží venkovských oblastí.

### 3.5. Zajištění soudržnosti programování

#### *Strategické směry Společenství*

Při přípravě svých vnitrostátních strategií by členské státy měly zajistit maximální součinnost v rámci jednotlivých os i mezi nimi navzájem a vyhnout se potenciálním rozporům. Případně mohou vyvinout integrované přístupy. Zároveň zváží, jakým způsobem zohlednit další strategie na úrovni EU, jako jsou Evropský akční plán pro ekologické potraviny a zemědělství, úsilí zvýšit používání obnovitelných zdrojů energie <sup>(1)</sup>, potřeba vypracovat střednědobou a dlouhodobou strategii EU pro boj proti změně klimatu <sup>(2)</sup> a potřeba předvídat možné vlivy na zemědělství a lesnictví, Strategie Evropské unie a akční plán v oblasti lesního hospodářství (které mohou přispět jak k cíli růstu a zaměstnanosti, tak k cíli udržitelnosti) a priority uvedené v Šestém akčním programu Společenství pro životní prostředí stanoveném rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 1600/2002/ES <sup>(3)</sup>, a to zejména ty priority, pro něž bylo určeno, že vyžadují tematické strategie v oblasti životního prostředí (ochrana půdy, ochrana a zachování mořského prostředí, udržitelné používání pesticidů, znečištění ovzduší, městské prostředí, udržitelné využití zdrojů a recyklování odpadu).

Na úrovni EU a členských států je k dispozici několik prostředků pro zlepšení řízení a uskutečňování politik. Technickou pomoc lze využít pro výstavbu evropských a vnitrostátních sítí pro rozvoj venkova jakožto platformy pro výměnu osvědčených postupů a zkušeností se všemi aspekty návrhu politiky, řízení a provádění mezi zúčastněnými stranami. Při přípravě vnitrostátních strategií bude třeba uvažovat o opatřeních týkajících se informovanosti a propagace s cílem zajistit včasné zapojení různých subjektů a vypracovat tyto pro pozdější fáze provádění.

### 3.6. Doplnkovost nástrojů Společenství

#### *Strategické směry Společenství*

Je třeba podporovat součinnost mezi strukturálními politikami, politikami zaměstnanosti a politikami rozvoje venkova. V této souvislosti by členské státy měly zajistit, aby akce financované z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR), Fondu soudržnosti, Evropského sociálního fondu (ESF), Evropského rybářského fondu (ERF) a EZFRV na daném území a v dané oblasti činností byly vzájemně doplňkové a soudržné. Hlavní zásady, pokud jde o dělicí čáru a koordinační mechanismus mezi akcemi podporovanými z různých fondů, musí být stanoveny na úrovni národního strategického referenčního rámce a národního strategického plánu.

<sup>(1)</sup> Závěry předsednictví Evropské Rady z Bruselu (25. a 26. března 2004).

<sup>(2)</sup> Závěry předsednictví Evropské Rady z Bruselu (22. a 23. března 2005).

<sup>(3)</sup> Úř. věst. L 242, 10.9.2002, s. 1.

Pro investice do infrastruktury může být hlavní zásadou rozsah intervence. Tak například pro investice do dopravní či jiné infrastruktury na úrovni členského státu nebo regionu/subregionu by se použily nástroje politiky soudržnosti, zatímco na zcela místní úrovni by se mohla použít opatření týkající se základních služeb v rámci osy 3, která zajistí spojení mezi místní a regionální úrovní.

Pokud jde o rozvoj lidského kapitálu, měla by být podpora v rámci rozvoje venkova cílena na zemědělce a hospodářské subjekty podílející se na diverzifikaci hospodářství venkova. Obyvatelstvo venkovských oblastí by mohlo obdržet podporu jako součást integrovaného přístupu zdola nahoru. Činnosti v těchto oblastech by se měly provádět plně v souladu s cíli evropské strategie zaměstnanosti, jak je stanoví integrované hlavní směry pro růst a zaměstnanost, a v souladu s činnostmi prováděnými na základě vnitrostátních reformních programů v rámci Lisabonského procesu. Pracovní program Vzdělávání a odborná příprava 2010 se snaží dosáhnout lisabonských cílů, které se týkají vzdělávání a odborné přípravy. Jádrem programu je celoživotní vzdělávání, které se vztahuje na všechny úrovně a typy vzdělávání a odborné přípravy včetně odvětví zemědělství, lesnictví a potravinářství.

#### 4. SYSTÉM PODÁVÁNÍ ZPRÁV

Nařízení (ES) č. 1698/2005 předpokládá strategické sledování vnitrostátních strategií a strategií Společenství. Základem pro podávání zpráv o pokroku bude společný rámec pro sledování a hodnocení, který bude vytvořen ve spolupráci s členskými státy.

Rámec poskytne omezený počet společných ukazatelů a společnou metodiku. Doplní jej ukazatele specifické pro každý program, jež budou odrážet povahu jednotlivých programových oblastí.

Společný soubor ukazatelů umožní spojování výstupů, výsledků a dopadů na úrovni EU a pomůže posoudit pokrok v dosahování priorit Společenství. Základní ukazatele stanovené na začátku programového období umožní posoudit výchozí situaci a položit základ pro rozvoj strategie programu.

Hodnocení se bude provádět průběžně a na úrovni programu bude zahrnovat hodnocení *ex ante*, průběžné a *ex post*, jakož i další hodnotící činnosti považované za užitečné pro zlepšení řízení programu a jeho dopadu. Doprovázet je budou tematické studie a komplexní hodnocení na úrovni Společenství a také činnosti v rámci evropské sítě pro rozvoj venkova jakožto platformy pro výměnu a budování kapacit pro účely hodnocení v členských státech. Výměna osvědčených postupů a sdílení výsledků hodnocení může významně přispět k účinnosti rozvoje venkova. V tomto ohledu by evropská síť měla hrát ústřední úlohu při usnadňování kontaktů.